

ANTIKA: Skupni izraz za grško in rimsko književnost. **Grška književnost:** 8. st. pr. n. št.-5/6 st. n. št. 3. obdobja.

1.) **ARHAIČNO OBDOBJE:** najstarejše obdobje v katerem se je razvila epika in lirika.

2.) **ATIŠKO OBDOBJE:** rascvet dramske zvrsti razvoj tragedije, komedije, file in govorništva (pomenbno). Platon in Aristotel.

3.) **HELENISTIČNO OBDOBJE:** knji raširi izven Grčije. Prepleta z orientalskim svetom. Umetnost postane stvar poklicnic književnikov. Pisali so komedije, epe. Pojavi se roman.

PREDSTAVNIKI: Epska dela : Homer, Lirika: Spfo, Pindar, Drama: Ajshil, Sofoles. Proza: Ezop, Herodot. Fila: Platon, Aristotel

Homer: Slep potujoči pesnik. Homersko prašaje: ali je avtor Ilijade in Odiseje. To sta epa. **ILIJADA:** vezana na Trojo. Prizorišče trojanske vojne. Govori i zadnjih 10. letih voje. Uporabljal zgo dejstva. Temelji na mitih (nastopajo Gr bogovi v obliki človeka). Ti dve deli sta nadaljevanje ustnega izročila, zato epa kažeta odnos starih grkov do sveta. Vrednost obeh epov je v tem, da vsebujeta vrednote in človekove doživljaje, ki še danes veljajo (boj za obstanek, sovraštvo, družinska ljubezen, želja po zmagi, smrt). **Homerska primera:** -ko nek dogodek primerja z dejanjem narave.

Ep: pesnitev velikega obsega, spesnena v heksametrih, kasneje v drugih oblikah junaškega verza. Različni tipi: junaški, verski, zgo. zajemajo snov iz mitologije, verstva, zgo, junaki so postavljeni v pomembno mitično ali zgo dogajanje, njihova usoda je povezana z usodo skupnosti, družbe, držav, zasebnost igra podrejeno vlogo. **Grška lirika:** Glavna tema je ljubezen. Nastanek je povezan z zasebno svobodo. Lirska pesem se je pela ob spremljavi glasbila. Največkrat se petju pridruži ples. Anakreonske pesmi-lahke, ljubezenske pesmi.

Anakreontika = Hedonizem: pasivno uživanje življenja (vino, ženske). **Atiško obdobje:** **Dramatika:** Rojstvo gledališča, drame. Povezano je s trage. Dramska zvrst: trage, kom, ljudska igra, farsa, satira. **Tragedija:** (kozlovska pesem): nastane iz obrednih običajev. Resnobna igra o mitičnih junakih. Pretresljiv konec. Gledalec bi naj začutil notranje očiščenje-katarza (duhovna pretresenost). Prvi igralci so predstavljali božanstva. Igre so se predvajale na enem prostoru in na prostem. Snov je bila na začetku tragedij bog Dioniz (bog vina, veselja, pomladi), kasneje pa so tragedije govorile o drugih trojanskih in tebanskih junakih. Antična kom: Aristotel jo je razložil kot rasposajeno, šaljivo igro. o napakah povprečnih ljudi, ki niso usodne. Dva tipa: stara-piše Aristofan. Kritično obravnava javne, politične, kulturne zadeve. nova komedija: pišeta Rimljana Plavt in Terenc. Prikazuje zasebno življenje v moralno poučni podobi. Razlike med tragedijo in komedijo: v tragediji nastopajo mitični junaki, v komediji povprečni ljudje. Tragedija pokaže tragične, večinoma smrtne dogodke, komedija govori o neškodljivih napakah. Gledališče je bilo namenjeno vsem slojem. Najboljši pisec tragedij je bil **Sofokles:** Antigona: Dvoje vprašanj; na eni strani Krteon kot vladar, zastopa zakone, na drugi strani pa vprašanje morale in Antigone, ki sledi pravici človeka, da živi po svoji vesti. **Rimska književnost:** **Rimska lirika:** Temelji na grški

književnosti. Rimljani ne pišejo ljubezenskih pesmi, ampak razvijejo Alegijo-ljubezenska čustva, hrepenenje in doživetja..Subjektivna alegija: izhaja iz lastnega ljubezenskega sveta. Na eni strani vzbudi veliko hrepenenje po dekletu, na drugi strani bolečina. V tem primeru lahko govorimo o tragičnosti.

Rimski liriki so se imenovali neoteriki (novi pesniki): Katul, Propertius, Ovid. **Katul**: pesmi posvetil eni ženski-Klodiji (boginja ali Lesbija). Povzdigne jo v idola. Blagoslov ljubezni. Pesem posvečena Lesbiji. V skladu z mislijo: Užij dan. Originalna metrična shema prilagojena slovenski. Nima originalnih rim. Govori o strastni, veliki, enkratni ljubezni, usodna ljubezen s srečnim koncem, lahko pa tudi s tragičnim. **Roman**: Izraz nastane v srednjem veku in je pomenil nove romenske jezike (nastale iz latinščine). Kasneje so se pod tem pojmom uveljavila besedila o vitezih, ljubezni. Danes je to vsako daljše, obsežnejše pripovedno delo, ki govori o usodi ene ali več oseb, predvsem iz stvarnega življenja. Lahko napisan tudi v verzih. Romani se pojavijo v času helenizma in rimskega cesarstva. Zamenja ep. Prvi antični romani so bili ljubezenski ali pastirski. Najbolj znani je Petronijev Satirikon. Gre za parodijo na Odisejo in grške ljubezensko-pustolovske romane. Roman je vezan na takratno rimsko življenje, zato je do neke mere čisto realistično delo. Uporablja vulgarne besede. **Horac**: največji predstavnik avgustove dobe. Bil je mecen. Imel velik vpliv na literarne nazore baroka, humanizma. Zgledoval se je po Grkih. **EPODA**: Posvečena njegovemu idolu, ki je v skladu z mislijo užij dan. Govori o minljivosti življenja, vendar človek mora uživati življenje, dokler ga lahko (podobno kot Li Tajpo). Epoda je v antičnem pesništvu sklepna pesem. Pesnik je prizadet, ker izgubi svojo ljubezen. **Plavt**: Gradi na tipu nove komedije: Zapuščeni 21 komedij. V njegovih komedijah ima pomembno mesto glesba, veliko nespodobnih in burkaških dotipov. Izhajal iz vsakdanjega jezika. **DVOJČKA**: V njih prevladuje situacijska komika. Zamenjava oseb zaradi podobnosti.